

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/169570,Akcja-Zapal-znicz-pamieci-dla-westerplaczyka-w-Swietokrzyski-m-i-Malopolsce.html>
26.04.2024, 09:22

Akcja „Zapal znicz pamięci” dla westerplaczyka w Świętokrzyskim i Małopolsce

Oddział IPN w Krakowie i Delegatura IPN w Kielcach uczcili pamięć obrońców Westerplatte. 1 września 2022 r. zapaliliśmy znicze na grobach bohaterskich żołnierzy.



W woj. świętokrzyskim znanych jest 35 grobów westerplaczyków. W Małopolsce znajduje się pięć. Przedstawiciele Oddziału IPN w Krakowie i kieleckiej delegatury odwiedzili 1 września 2022 r. wiele z tych miejsc. Zapalając znicze złożyliśmy hołd bohaterom pierwszej bitwy II wojny światowej.

[Groby westerplaczyków w całym kraju](#)

Niemal połowa załogi Westerplatte wywodziła się z kieleckiego 4. Pułku Piechoty Legionów, a żołnierze pochodzili z kieleckich wiosek i miasteczek. 28 lutego 1939 r. Ministerstwo Spraw Wojskowych Departamentu Piechoty skierowało do dow. 2 DPL w Kielcach płk. piech. Edwarda Dojan-Surówki rozkaz w sprawie organizacji plutonu wartowniczego dla Wojskowej

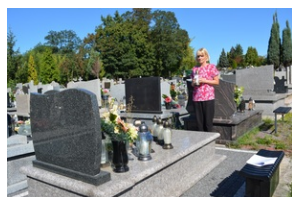
Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Tak rozpoczął się szlak bojowy żołnierzy z Kielc na Westerplatte. 1 września 2022 r. Delegatura IPN w Kielcach będzie reprezentowana podczas uroczystości na Westerplatte. Weźmie w nich udział naczelnik dr Dorota Koczwańska-Kalita.

Westerplątczykcy pochowani w woj. świętkorzyskim

STANISŁAW BAŁTOWSKI (1915-1988)

► **Starachowice**, ul. Polna, 27-200, sektor 27, rząd 9, grób 17

Ur. 31.01.1915 w Małyszynie, zm. 17.03.1988. Po kapitulacji Westerplatte więzień Stalagu I A. Pod naciskiem Niemców podjął pracę w fabryce broni w Düsseldorfie. W styczniu 1943 r. przybył do Starachowic i zaczął pracować w majątku rolnym kierowanym przez Niemców w Pakosławiu. Następnie zatrudnił się w zakładach zbrojeniowych w Starachowicach. W tym czasie zawarł związek małżeński. Po ewakuacji zakładów starachowickich pracował jako tokarz w Watenstadt niedaleko Hanoweru. Po wyzwoleniu przez wojska amerykańskie i pobycie w obozie dla ozdrowieńców, przez Szczecin powrócił do Starachowic. Rozpoczął pracę w Fabryce Samochodów Ciężarowych. Na emeryturę przeszedł w 1975. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



P. Zatorska-Milewska, z-ca naczelnika Delegatury IPN w Kielcach złożyła zniczkę na grobie Stanisława Bałtowskiego w Starachowicach. Fot. M. Mendak

PIOTR BOROWIEC (1915-1994)

► **Starachowice**, ul. Polna, 27-200, sektor 13, rząd 8, grób 15

Ur. 1.08.1915 w Modrzewiu (pow. starachowicki), zm. 6.06.1994. Czynną służbę wojskową odbywał w 4. Pułku Piechoty w Kielcach. Służbę na Westerplatte pełnił od 5 kwietnia 1939 r. W czasie obrony walczył początkowo w obsłudze moździerzy, a po ich zombardowaniu przy placówce „Tor kolejowy”. Pięć i pół roku niewoli przepracował u bauera na gospodarstwie w pobliżu Holstein. Po oswobodzeniu przez oddziały angielskie w grudniu 1945 r. powrócił do Starachowic. Przez 31 lat pracował w transporcie kolejowym, przy rozładunku wagonów z urządzeniami fabrycznymi i węglem w Fabryce Samochodów

Ciężarowych. W 1976 r. odszedł na emeryturę. Rentę inwalidy wojennego, a także nominację na stopień ppor. w stanie spoczynku i umundurowanie oficera WP otrzymał w 1990 r. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).



Patrycja Zatorska-Milewska, z-ca naczelnika Delegatury IPN w Kielcach złożyła znicz na grobie Piotra Borowca w Starachowicach. Fot. M. Mendak

BRONISŁAW DROBEK (1915-1998)

► **Brzostków 28-136 (gm. Nowy Korczyn), cmentarz parafialny (Parafii pw. NMP Królowej Polski)**

Ur. 3.04.1915 w Błotnowoli (gm. Nowy Korczyn), zm. 11.12.1998. Syn Macieja i Tekli z domu Podsiadło. Ukończył cztery oddziały szkoły powszechnej. Przed powołaniem do wojska pracował u rodziców na roli. W latach 1938-1939 odbywał czynną służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach, skąd na Westerplatte został skierowany w marcu 1939 r. w stopniu starszego legionisty ze specjalizacją karabinowego, 1 lipca 1939 r. awansowany do stopnia kaprała. W czasie obrony był celowniczym ckm w wartowni nr 3. Do 1940 r. przebywał w niewoli w Stalagu I A. Później przewieziony w głąb Niemiec pracował w gospodarstwach niemieckich w Nadrenii, niedaleko Krefeldu. Po wyzwoleniu przez armię amerykańską w 1946 r. powrócił w rodzinne strony. Ożenił się w 1948 r. Prowadził gospodarstwo rolne przejęte po ojcu. Po przepisaniu ziemi w 1975 r. na dzieci, otrzymał rentę rolniczą. Był członkiem Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Rentę inwalidy wojennego uzyskał w 1991 r. Zmarł 11 grudnia 1998 r. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).

W uroczystości wzięła udział rodzina westerplątczyka, wójt gminy oraz dyrektor szkoły w Brzostkowie wraz z kadrą nauczycielską i młodzieżą szkolną. Modlitwę w intencji śp. Bronisława Drobka poprowadził ks. proboszcz z Brzostkowa ks. Dariusz Matysiak. Znicze w imieniu IPN zapaliła Cecylia Radoń, zastępca dyrektora.



Cecylia Radoń, z-ca dyrektora IPN w Krakowie uczciła pamięć Bronisława Drobka. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki (IPN)



Grób śp. Bronisława Drobka w Brzostkowie. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki (IPN)



Rodzina Bronisława Drobka, przedstawiciele szkoły i młodzież szkolna. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki (IPN)

STEFAN GAJDA (1915-1991)

► **Kazimierza Wielka 28-500, cmentarz parafialny, kwatery 11, aleja 4, grób 5**

Ur. 1.05.1915 w Podolanach, zm. 24.02.1991. Syn Józefa i Marianny. Ukończył 5 oddziałów szkoły powszechnej. Przed powołaniem do wojska pracował w gospodarstwie rodziców. W latach 1938-1939 czynną służbę wojskową odbywał w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach, skąd 31 marca 1939 r. przybył na Westerplatte jako celowniczy. W czasie obrony był celowniczym ckm. Był kontuzjowany. Z niewoli jenieckiej zwolniony z powodu złego stanu zdrowia w 1940 r. Powrócił do rodzinnej wsi i pomagał bratu w prowadzeniu przejętej po rodzicach gospodarki. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).

Znicze na grobie złożyła Cecylia Radoń, zastępca dyrektora krakowskiego IPN, Adam Bodzioch, burmistrz Kazimierzy Wielkiej, Justyna Bogal, zastępca naczelnika Wydziału Administracji i Spraw Obywatelskich oraz reprezentacja uczniów.



Znicze na grobie Stefana Gajdy. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki (IPN)

FELIKS GŁOWACKI (1915-1998)

► **Chybice 27-225 (gm. Pawłów), cmentarz parafialny**

Ur. 2.03.1915 w Trzeszkowie, zm. 10.08.1998. W czasie obrony Westerplatte walczył w punktach obronnych „Łazienki” i wartowni nr 4. Był ranny w prawą nogę. Po kapitulacji wywieziony do obozu jenieckiego Stalag I A. Po podpisaniu listy na pracownika cywilnego pracował w gospodarstwach niemieckich. Wiosną 1945 r. po wkroczeniu Armii Czerwonej powrócił do kraju. Został instruktorem wychowania wojskowego w hufcu młodzieżowym „Junacy”. W 1947 r. zawarł związek małżeński w Świerzynie na Śląsku. Do 1949 r. pracował w firmie budowlanej jako robotnik fizyczny. Z powodu złego stanu zdrowia musiał przerwać pracę i od 1949 r. pracował wraz z żoną na 1,6-hektarowym kawałku ziemi w Trzeszkowie. Należał do Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Rentę inwalidy wojennego otrzymał w 1986 r., nominację na stopień ppor. w stanie spoczynku - w 1989 r. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).



Patrycja Zatorska-Milewska, z-ca naczelniczki Delegatury IPN w Kielcach złożyła znicz na grobie Feliksa Głowackiego w Cnybicach. Fot. Mateusz Mend

CZESŁAW KOŁTON (1915-1983)

► **Sarnówek Duży** 27-400 (pow. ostrowiecki, gm. Bodzechów), cmentarz parafialny

Ur. 15.09.1915 w Kochanówce (woj. mazowieckie, gm. Siemno), zm. 6.04.1983. Ukończył dwa oddziały szkoły powszechnej. W latach 1938-1939 odbywał czynną służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach, skąd przybył na Westerplatte 31 marca 1939 r. jako celowniczy ckm. W czasie walki był w obsadzie placówki "Prom", a po jej zniszczeniu w wartowni nr I. Jako jeńiec wojenny pracował w majątkach niemieckich do końca wojny. Powrócił do kraju schorowany i przez całe życie zajmował się pracą na roli. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



Patrycja Zatorska-Milewska, z-ca naczelnika Delegatury IPN w Kielcach złożyła znicz na grobie Czesława Kortona w Samówwku Dużym. Fot. Mateusz Me

STEFAN KULCZYŃSKI (1915-1982)

► **Mniów 26-080, cmentarz parafialny, sektor A, grób 1818**

Ur. 20.12.1915 w Mniowie, zm. 14.04.1982. Syn Szczepana i Józefy. Ukończył cztery oddziały szkoły powszechnej. W latach 1938-1939 odbywał czynną służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach. Przybył na Westerplatte 5 kwietnia 1939 r. w stopniu starszego legionisty jako karabinowy. 21 sierpnia 1939 r. awansowany do stopnia kaprała. W czasie obrony był w obsadzie placówki "Prom", a po jej upadku w wartowni nr 1. Po kapitulacji wywieziony przez Niemców do Stalagu I A. Następnie przetransportowany pod granicę francuską do miejscowości Willfradt. Po wyzwoleniu przez wojska amerykańskie wczesną wiosną 1945 r. wrócił do kraju i przez dwa lata pracował w Zakładach Metalowych w Skarżysku Kamiennej. Do przejścia na emeryturę był robotnikiem budowlanym w Kieleckich Zakładach Budownictwa Miejskiego. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



Dr Marzena Grosicka, kierownik Referatu Badań Historycznych w Delegaturze IPN w Kielcach złożyła znicz na grobie Stefana Kulczyńskiego w Mniowie

JÓZEF KUTERA (1915-1965)

► **Krynki 27-230 (pow. starachowicki, gm. Brody)**

Ur. 30.04.1915 w Brodach, zm. 13.12.1965. W latach 1938-1939 odbywał służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach, skąd na Westerplatte przybył 5 kwietnia 1939 r. w stopniu starszego legionisty jako celowniczy moździerzy. W czasie obrony był w obsłudze moździerzy, a po ich zbombardowaniu miał wyznaczone stanowisko obserwacyjne w rejonie wartowni nr 5. Po kapitulacji jako jeńiec wojenny przebywał w Stalagu I A, skąd był wysyłany do prac polowych w okolicznych gospodarstwach niemieckich. Po zakończeniu wojny wiosną 1945 r. powrócił do rodzinnej wsi Brody. Pracował jako wykwalifikowany cieśla.



Patrycja Zatorska-
Milewska, z-ca
naczelnika Delegatury
IPN w Kielcach złożyła
żniacz na grobie Józefa
Kutery w Krynkaach. Fot.
Mateusz Mendak

FRANCISZEK ŁOJEK (1915-1997)

► **Zborówek 28-133 (pow. buski, gm. Pacanów), sektor E, grób 354**

Ur. 24.07.1915 w Komorowie (pow. buski), zm. 5.09.1997. Syn rolników Kazimierza i Katarzyny z domu Zasucha. Cztery oddziały szkoły powszechnej ukończył w Komorowie. Przed wojną pracował na roli i był strażakiem w Straży Pożarnej w Grabowicy. Czynną służbę wojskową odbywał w 4. Pułku Piechoty w Kielcach, skąd na Westerplatte przybył 5 kwietnia 1939 r. w stopniu legionisty ze specjalizacją celowniczego moździerzy. W czasie obrony walczył w składzie obsady wartowni nr 3 i na placówce "Tor kolejowy". Ranny. Z Westerplatte zabrany do niewoli niemieckiej i osadzony w Stalagu I A. Po zakończeniu wojny był w obozie emigracyjnym i stamtąd przedostał się do Kanady. Pracował początkowo na plantacji, potem otrzymał stałą pracę w fabryce. W 1951 r. wziął ślub. Na emeryturę przeszedł w 1980 r. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).



Grób Franciszka Łojka
w Zborówku. Fot.



Cecylia Radoń, z-ca
dyrektora IPN w

Marcin Krzek
Lubowiecki IPN



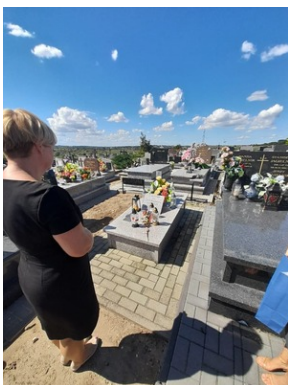
Krakowie zapaliła znicze
na grobie Franciszka
Łojka. Fot. Marcin Krzek
Lubowiecki IPN

Grób Franciszka Łojka.
Fot. Marcin Krzek
Lubowiecki IPN

JÓZEF MICHALIK (1915-1987)

► Kazimierza Mała 28-500, cmentarz parafialny, sektor F, grób 1615

Ur. 18.03.1915 w Czyżowicach (gm. Bejsce), zm. 16.03.1987. Syn Błażeja i Rozalii z Walczaków. Ukończył cztery oddziały szkoły powszechnej w Bejskach. W latach 1938-1939 odbywał służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach, skąd na Westerplatte przybył 31 marca 1939 r. w stopniu legionisty jako celowniczy karabinu maszynowego. W czasie obrony walczył na placówkach „Prom” i „Tor kolejowy”. Był kontuzjowany. Po kapitulacji wzięty do niewoli do Stalagu I A. W grudniu 1940 r. z powodu utraty zdrowia zwolniony do domu. Pomagając bratu w gospodarce działał równocześnie w oddziałach partyzanckich na terenie powiatu pińczowskiego. Po wojnie w 1946 r. ożenił się w Zbeltowicach. W 1985 r. otrzymał rentę inwalidy wojennego. Miał czworo dzieci, z których troje zmarło. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



Miejsce spoczynku
Józefa Michalika. Fot.
Marcin Krzek
Lubowiecki IPN



Znicze na grobie Józefa
Michalika w Kazimierzy
Małej. Fot. Marcin Krzek
Lubowiecki IPN

STEFAN MISZTALSKI (1914-1984)

► Cedzyna 25-351 , Kwatera GM 7, rząd 9, grób 6

Ur. 28.03.1914 w Siekiernie (gm. Bodzentyn), zm. 10.06.1984. Syn Władysława i Rozalii z domu Łakomic. Nie miał rodzeństwa, a w wieku czterech lat stracił rodziców. Jego wychowaniem zajmowały się kolejno babka i ciotka. Ukończył trzy oddziały szkoły powszechnej w Bodzentynie. W latach 1938-1939 odbywał czynną służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach. Służbę na Westerplatte pełnił od 31 marca 1939 r. W dniu rozpoczęcia agresji był na posterunku przy bramie kolejowej, a następnie w punkcie obserwacyjnym nad morzem. Kontuzjowany i ranny w głowę. W niewoli przebywał w obozie jenieckim w Stalagu I A (nr jeńca 1896). Po wojnie powrócił do domu na Kielecczyznę, Wiosną 1945 r. ożenił się z Weroniką Rogodzińską. Do 1949 r. pracował w piekarni, a następnie w Kieleckich Zakładach Mięsnych, aż do emerytury w 1977 r. Rentę inwalidy wojennego otrzymał w 1977 r. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



Andrzej Strzelecki,
kierownik Wydziału
Archiwalnego w
Delegaturze IPN w
Kielcach złożył znicz na
grobie Stefana
Misztalskiego w
Cedzynie. Fot. D

EDWARD ROKICKI (1914-1989)

► Pierzchnica 26-015, cmentarz parafialny

Ur. 22.06.1914 w Sosnowcu (woj. śląskie), zm. 24.11.1989. Syn Michała i Marianny z domu Czubatów. Ukończył cztery oddziały szkoły powszechnej. Przed powołaniem do wojska był robotnikiem leśnym w miejscowości Szczecno [gmina Daleszyce] koło Kielc. W latach 1938-1939 odbywał czynną służbę wojskową w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach. Służbę na Westerplatte pełnił od 5 kwietnia 1939 r. jako saper. W czasie obrony walczył na placówce "Przystań". Był ranny. W niewoli przebywał w obozie Stalag I A, pracując w niemieckich folwarkach. 12 stycznia 1941 r. uciekł i wrócił na Kielecczyznę. Wstąpił do oddziałów partyzanckich, do brygady Sobiesiaka (ps. „Barabas”) i do wyzwolenia pod pseudonimem „Młot” walczył z okupantem. Po wyzwoleniu ujawnił się i pracował jako robotnik leśny w Leśnictwie Szczecno z siedzibą w Pierzchnicy. Odznaczony

Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1972).



Andrzej Strzelecki,
kierownik Wydziału
Archiwalnego w
Delegaturze IPN w
Kielcach złożył żniź na
grobie Edwarda
Rokickiego w
Pierzchnicy. Fot. D

IGNACY SKOWRON (1915-2012)

► Brzeziny 26-026 (gm. Morawica), cmentarz parafialny, sektor A3, rząd 5, grób 2

Ur. 24.07.1915 w Osinach (gm. Pierzchnica), zm. 8.08.2012. Był synem Jana i Klary z Rudników. Skończył trzy oddziały szkoły powszechnej w Pierzchnicy. Przed powołaniem do wojska służył dorywczo w gospodarstwach rolnych, a od 1936 pracował w młynie „Kłos” koło Kadzielni. W marcu 1938 r. został powołany do 4 pułku piechoty Legionów (Kielce-Bukówka). We wrześniu został oddelegowany do szkoły podoficerskiej na Bukówce, którą ukończył w marcu 1939 r. Na Westerplatte przybył 31 marca 1939 r. jako starszy legionista. 20 maja 1939 r. awansowany do stopnia kaprała. W czasie obrony walczył w wartowni nr 2. Z niewoli jenieckiej ze Stalagu I A w okolicach Królewca został zwolniony 5 listopada 1940 r. z powodu choroby. Zamieszkał z żoną i rocznym dzieckiem w Radkowicach koło Chęciny, pracując w gospodarstwie teściów. 15 października 1941 r. podjął pracę w kolejnictwie jako robotnik fizyczny. Rozpoczął też działalność konspiracyjną, najpierw w Związku Walki Zbrojnej, później Armii Krajowej. Informował o transportach niemieckich i przemieszczaniu się wojsk. Po wojnie ukończył 7-klasową szkołę podstawową w Kowali. W październiku 1951 r. został torowistą i na tym stanowisku pracował do przejścia na emeryturę w 1975 r. W 1989 r. otrzymał nominację na stopień podporucznika w stanie spoczynku, a w następnych latach uzyskał kolejne awanse aż do stopnia majora. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).

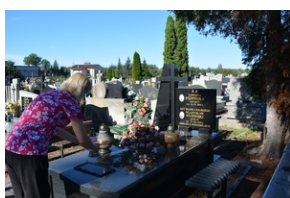


Andrzej Strzelecki,
kierownik Wydziału
Archiwalnego w
Delegaturze IPN w
Kielcach złożył znicz na
grobie Ignacego
Skowrona w
Brzezinach. Fot. Dar

WŁADYSŁAW STOPIŃSKI (1915-2010)

► **Skarżysko Kościelne 26-115 (pow. skarżyski), cmentarz parafialny, sektor E, rząd 10, grób 3**

Ur. 14.02.1915 w Wielkiej Wsi (pow. starachowicki), zm. 19.12.2010. W marcu 1939 r. przeniesiony do Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. W czasie jej obrony walczył na placówce „Prom”. Po kapitulacji dostał się do niemieckiej niewoli w stalagu. Po wojnie pracował w PKP w Skarżysku-Kamiennej jako komendant Służby Ochrony Kolei, nastawniczy, kierownik pociągów towarowych i majster w warsztatach wagonowych. Pełnił też funkcję drugiego sekretarza egzekutywy PZPR. W 1975 roku przeszedł na emeryturę. W 1995 głośnym echem odbiło się zaproszenie przez niego na obchody swoich 80. urodzin Martina Menzla - celowniczego z pancernika „Schleswig-Holstein”. Podczas mszy świętej doszło do symbolicznego pojednania obu kombatantów. 1 września 2009 otrzymał honorowe obywatelstwo Skarżyska-Kamiennej w uznaniu zasług dla ojczyzny i pracy na rzecz miasta. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).



Patrycja Zatorska-
Milewska, z-ca
naczelnika Delegatury
IPN w Kielcach złożyła
znicz na grobie
Władysława
Stopińskiego w
Skarżysku Kościelnym.
Fo

JAN STRADOMSKI (1909-1970)

► **Kazimierza Wielka 28-500, cmentarz parafialno-komunalny, sektor B4, rząd B, grób 9**

Ur. 24.10.1909 w Nakle (pow. włoszczowski), zm. 27.01.1970. Syn Ludwika i Stanisławy z Walczaków. Ukończył cztery klasy gimnazjum. Służył w wojsku w 4.

Pułku Piechoty Legionów w Kielcach od 1931 r. Na Westerplatte przybył 17 marca 1939 r. w stopniu kaprala. W czasie obrony na stanowisku zastępcy dowódcy placówki „Przystań”. Do 5 maja 1944 r. jako jeńiec wojenny (numer 1509) przebywał w Stalagu I A (Stablack) i Stalagu I B. Po wojnie w 1947 r. przyjechał do Kazimierzy Wielkiej i rozpoczął pracę w Cukrowni „Łubna”. 18 czerwca 1966 r. zawarł związek małżeński z Zofią Malarą. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



Cecylia Radoń, Adam Bodzioch, burmistrz Kazimierzy Wielkiej oraz Justyna Bogal zapalili znicze na grobie Jana Stradomskiego.
Fot. Marcin Krzek
Lubowiecki IPN



Grób Jana Stradomskiego Fot. Marcin Krzek
Lubowiecki (IPN)



Grób Jana Stradomskiego.

BOLESŁAW WIĘCKOWICZ (1915-1969)

► **Kozłów 28-366 (k. Małogoszcza), cmentarz stary, sektor B, grób 277**

Ur. 23.04.1915 w Ludynii (gm. Krasocin), zm. 23.12.1969. Przed wojną ukończył cztery klasy szkoły podstawowej. Od najmłodszych lat zmuszony był wykonywać różne prace dorywcze z racji tego, że był pólsierotą. Stałą pracę otrzymał w 1937, zatrudniając się na kolei w Jędrzejowie. Do zasadniczej służby wojskowej powołany w 1938 r. W składnicy Westerplatte pełnił służbę wartowniczą od 5 kwietnia 1939 r. jako starszy legionista, jednak 1 lipca 1939 został awansowany na kaprala. W czasie obrony Westerplatte walczył w wartowni nr 1, w czasie walk został ogłuszony i ranny. Po kapitulacji trafił do obozu jenieckiego z którego powrócił dopiero w 1945 r. Po powrocie do Polski dokończył zakres szkoły podstawowej, ukończył kurs specjalistyczny i został torowistą. Zginął tragicznie 23 grudnia 1969 r. w czasie pełnienia obowiązków służbowych potrącony przez pociąg. Pośmiertnie odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1990).



Dr. Marzena Grosicka,
kierownik Referatu
Badań Historycznych w
Delegaturze IPN w
Kielcach złożyła znicz
na grobie Bolesława
Więckowicza w Kozłowi

STANISŁAW ZAJĄC (1915-1994)

► Zborówek 28-133 (pow. buski, gm. Pacanów)

Ur. 2.04.1915 we wsi Orzelec Duży (pow. staszowski, gm. Łubnice), zm. 1994. Po ukończeniu czterech oddziałów szkoły powszechnej pomagał rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. 24 marca 1938 r. powołany do służby wojskowej, do 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach. Na Westerplatte przybył 17 marca 1939 r. i pełnił obowiązki wartownika. Podczas obrony obsługiwał ckm w schronie nad brzegiem morza, zwanym placówką „Fort”. Był ranny i kontuzjowany. Po kapitulacji wzięty do niewoli do obozu jenieckiego Stalag I A. Od 1941 r. pracował jako jeńiec wojenny w fabryce amunicji i przy kopaniu rowów w okolicy Rajland nad Renem w miejscowości Krefeld. Oswobodzony po wkroczeniu wojsk amerykańskich, wrócił do domu. W 1946 r. ożenił się i zaczął gospodarzyć na własnym kawałku ziemi w Łubnicach w Tarnobrzescu. Rentę inwalidy wojennego otrzymał w 1980 r., nominację na stopień ppor. w stanie spoczynku w 1989 r. Zmarł w 1994 r. w wieku 79 lat.



Cecylia Radoń, z-ca
dyrektora IPN w
Krakowie oraz Robert
Gwóźdź zapalili znicz na
grobie Stanisława
Zajęcia. Fot. Marcin
Krzek Lubowiecki IPN



Grób Stanisława Zajęcia
w Zborówku. Fot.
Marcin Krzek
Lubowiecki (IPN)

JAN ZDEB (1915-1999)

► Kozłów 28-366 (k. Małogoszcza), cmentarz stary, sektor E, grób 614

Ur. 21.10.1915 w Lasochowie (gm. Małogoszcz), zm. 06.01.1999. Syn Wincentego

i Katarzyny z Jastrzębów. Ukończył czteroletnią szkołę powszechną w Wiśniczu. Przed powołaniem do wojska pomagał ojcu w gospodarstwie, pracując równocześnie w pobliskim majątku. Ożenił się w 1936 r. z Leokadią Wroną. Do odbycia służby wojskowej powołany został w 1938 r. do 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach. Na Westerplatte przybył 17 marca 1939 r. jako karabinowy. W czasie obrony początkowo walczył na placówce "Prom", a po jej zniszczeniu w obsadzie wartowni nr I. Po kapitulacji jako jeńiec wojenny przebywał w Stalagu I A, wykonując prace budowlane i polowe do wiosny 1945 r. Wraz z wycofującymi się przed linii frontu Niemcami został ewakuowany na Suwalszczyznę. Podczas próby ucieczki schwytany i osadzony w Stutthof. W przebraniu kobiety jeszcze tego samego dnia udało mu się uciec. 23 maja 1945 r. był już w Lasochowie. Najpierw rozpoczął pracę w Państwowym Gospodarstwie Rolnym, następnie wykonywał pracę chałupniczą (obuwie) dla Zakładu Rzemieślniczego w Kielcach. W latach 60. pracował w Fabryce Cegły Silikatowej w Ludyni, a w 70. w Cementowni Małogoszcz. Był prezesem Koła ZSL w Lasochowie i sekretarzem gromadzkiej organizacji w Kozłowie. Na emeryturę przeszedł w 1976 r. Rentę inwalidy wojennego otrzymał w 1986 r. Nominację na stopień ppor. w stanie spoczynku - w 1989 r. Odznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).



Dr. Marzeņa Grosicka,
kierownik Referatu
Badań Historycznych w
Delegaturze IPN w
Kielcach ziożyła znicz
na grobie Jana Zdeba w
Kozłowie. Fot. J.

STANISŁAW ZYCH (1914)

► **Piekoszów 26-065, kwatera 5, rząd 3, grób 12**

Ur. 7.05.1914 w Łaziskach (gm. Piekoszów). Syn Jana i Jadwigi. Ukończył cztery oddziały szkoły wiejskiej. Przed powołaniem do wojska pracował w kamieniołomach w Jaworzni. W latach 1938-1939 czynną służbę wojskową odbywał w 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach. Na Westerplatte przybył 31 marca 1939 r. jako legionista ze specjalizacją celowniczy karabinów maszynowych. W czasie obrony walczył w wartowni nr 5, gdzie został ciężko kontuzjowany i ranny w głowę. Po kapitulacji wywieziono go do Stalagu I A. Przez pięć lat niewolniczej tułaczki zmieniał miejsca pracy u bauerów. Po

wyzwoleniu wiosną 1945 r. powrócił do rodzinnej wsi, gdzie podjął pracę w kamieniołomach. Coraz bardziej dawał o sobie znać uraz psychiczny, jako pozostałość po przeżyciach wojennych. Uniknął ludzi, nie rozmawiał prawie z nikim na temat swojej przeszłości. Nominację na stopień ppor. w stanie spoczynku otrzymał w 1989 r., rentę inwalidy wojennego w 1990 r. Po śmierci żony mieszkał samotnie. Oddznaczony Srebrnym Krzyżem Orderu Virtuti Militari (1989).



Dr Marzena Grosicka,
Kierownik Referatu
Badań Historycznych w
Delegaturze IPN w
Kielcach złożyła znicz
na grobie Stanisława
Zycha w Piekoszowie_

Westerplaczczy pochowani w woj. małopolskim

KS. LEON BEMKE (1897-1984)

► **Klecza Dolna**, cmentarz przyklasztorny przy Collegium Marianum

Urodził się w 1897 r. w rodzinie kaszubskiej w Tupadłach. Ukończył Gimnazjum Księży Pallotynów na Kopcu. W 1925 r. uzyskał święcenia kapłańskie. W 1934 r. został wysłany do Wolnego Miasta Gdańska w celu objęcia opieki duszpasterskiej nad polską ludnością. Od września 1936 r. był kapelanem załogi Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. 1 września 1939 r. nie zdołał dotrzeć na Westerplatte, gdyż został aresztowany przez niemieckich policjantów. Dzięki zabiegom dyplomatycznym został zwolniony. Udało mu się przedostać na Litwę, a stamtąd do Szwecji. Przedostał się do Francji, gdzie był kapelanem 2. Warszawskiego Pułku Artylerii Lekkiej 2. Dywizji Strzelców Pieszych. Po wojnie przebywał we Francji i USA. Do kraju wrócił na stałe w 1976 r. Zmarł w 1984 r.



Grób ks. Leona Bemke
na terenie Collegium
Marianum w Kleczy



Dr Michał Wenklar zapalił znicz na grobie ks. Leona Bemke. Fot. Barbara Gorajczyk (IPN)

Dolnej, Fot. Barbara Gorajczyk (IPN)



Hołd oddali uczniowie szkoły z Kleczy Dolnej Fot. Barbara Gorajczyk (IPN)

FRANCISZEK DĄBROWSKI (1904-1962)

► Kraków, cmentarz Rakowicki, ul. Prandoty, kwatery LXVII, rząd pld. 1, miejsce 4

Urodził się w 1904 r. w Budapeszcie. Służył w Wojsku Polskim od 1918 r. Ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty w Warszawie i rozpoczął służbę w 3. Pułku Strzelców Podhalańskich w Bielsku. Od 1937 r. służył w Wolnym Mieście Gdańsku jako zastępca komendanta Oddziału Wartowniczego Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Był jednym z kierujących walkami obronnymi Westerplatte we wrześniu 1939 r. Wojnę spędził w obozach jenieckich. Po 1945 r. służył w marynarce wojennej. Współtworzył organizację kombatancką - Związek Obrońców Westerplatte. W związku ze służbą wojskową wstąpił do PPR. W 1950 r. został usunięty z partii i zwolniony ze służby. Zmarł w 1962 r. Został pochowany na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.



Dr hab. Filip Musiał zkiada kwiaty na grobie Franciszka Dąbrowskiego. Fot. Agnieszka Masiowska (IPN)



Łukasz Kmita, wojewoda małopolski oraz dr hab. Filip Musiał, dyrektor IPN w Krakowie składają hołd F. Dąbrowskiemu. Fot. Agnieszka Masiowska (IPN)



Miejsce spoczynku Franciszka Dąbrowskiego. Fot. Agnieszka Masiowska (IPN)

MICHAŁ ŁATA (1915-1995)

► Otfinów (gm. Żabno), cmentarz parafialny

Urodził się w 1915 r. w Siedliszowicach. W latach 1938-1939 został powołany do wojska. Służył w II Batalionie Morskim w Gdyni, a od czerwca 1939 r. w Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. W czasie obrony półwyspu został ranny. Następnie przebywał w stalagu, skąd został wysłany na roboty przymusowe. Po wojnie zamieszkał w Bielawie na Dolnym Śląsku. Tam pracował fizycznie aż do przejścia na emeryturę w 1975 r. Zmarł dwadzieścia lat później. Został pochowany w rodzinnych stronach, na cmentarzu parafialnym w Otfinowie.



Cecylia Radoń, Piotr Broda, z-ca burmistrza Gminy i Miasta Żabno oraz młodzież ze szkoły w Otfinowie. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki IPN



Grób śp. Michała Łaty w Otfinowie. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki IPN



Cecylia Radoń, z-ca dyrektora IPN w Krakowie zapaliła znicze na grobie śp. Michała Łaty w Otfinowie. Obecny był Piotr Broda, wiceburmistrz Żabna oraz uczniowie ze szkoły podstawowej w Otfinowie. Fot. Marcin Krzek Lubowiecki IPN

MIECZYŚLAW SŁABY (1905-1948)

► **Kraków, cmentarz wojskowy przy ul. Prandoty, kwatera 6 WOJ, rząd 6, miejsce 4, pas podoficerski**

Urodził się w 1905 r. w Przemyślu. W 1933 r. ukończył studia medyczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. Dwa lata później został powołany, jako lekarz, do wojska. Służył m.in. w 38. Pułku Piechoty Strzelców Lwowskich. Od sierpnia 1939 r. był lekarzem w Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Opiekował się rannymi w czasie obrony półwyspu. Następnie został, mimo posiadania stopnia oficerskiego, umieszczony w stalagu. Po zakończeniu wojny jako lekarz został przydzielony do ambulatorium VIII Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza w Przemyślu. W listopadzie 1947 r. aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa. W wyniku brutalnego śledztwa zmarł w więzieniu na Montelupich w Krakowie 15 marca 1948 r. Pochowany potajemnie na cmentarzu wojskowym przy ul. Prandoty w Krakowie.



Dr hab. Filip Musiał,
dyrektor Oddziału IPN w
Krakowie składa kwiaty
na grobie Mieczysława
Śrąbego. Fot. Agnieszka
Masłowska (IPN)



Łukasz Kmity,
wojewoda małopolski
składa kwiaty na grobie
Mieczysława Śrąbego.
Fot. Agnieszka
Masłowska (IPN)

FRANCISZEK WOLAS (1916-1989)

► **Oświęcim, cmentarz komunalny, ul. Wiklinowa 5, sektor F, rząd B, nr grobu 7_8**

Urodził się w 1916 r. w Gierałtowicach koło Wadowic. W latach 1938-1939 odbywał służbę wojskową m.in. na Westerplatte. Brał udział w obronie półwyspu. Po kapitulacji został osadzony w obozie dla jeńców wojennych, a stamtąd wysłany w 1940 r. na roboty przymusowe do Ławy w Prusach Wschodnich. Od 1946 r. pracował jako ślusarz w Zakładach Chemicznych w Oświęcimiu. Od 1976 r. był na emeryturze. Zmarł w 1989 r.



Dr Michał Wenklar
zapalający znicze na grobie
Franciszka Wolasa. Fot.
Barbara Gorajczyk (IPN)



Grób Franciszka Wolasa
w Oświęcimiu. Fot.
Barbara Gorajczyk (IPN)



Grób śp. Franciszka
Wolasa w Oświęcimiu.
Fot. Barbara Gorajczyk
(IPN)